

Det kongelige Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet

30.9.15

Høring – Forslag til endringer i barneloven for å fremme likestilt foreldreskap

Stine Sofies Stiftelse arbeider for at alle barn skal oppleve en barndom uten vold. Stiftelsen mottar årlig mange henvendelser fra foreldre som står midt i en samværssak hvor det er mistanke om vold eller seksuelle overgrep. Stiftelsen sitt utgangspunkt for besvarelse av denne høringen er barnets vern mot vold og overgrep, og hvordan skjerme barna fra konflikten mellom foreldrene.

1. Felles foreldreansvar fra barnets fødsel

Stiftelsen forstår ønsket om å likestille foreldrene, men mener at felles foreldreansvar ikke nødvendigvis vil føre til mer likestilling og inkludering av fedre i saker hvor foreldrene ikke har bodd sammen ved fødsel. Stiftelsen er ikke enig at felles foreldreansvar nødvendigvis vil ivareta barnets beste. Tvert imot viser høringsnotatet til at konfliktnivået er ekstra høyt når foreldre ikke har bodd sammen og stiftelsen er redd at en slik endring vil generere flere saker for domstolen, da felles foreldreskap kan medføre et høyere konfliktnivå mellom foreldre som ikke makter å samarbeide om avgjørelser som angår barnet. Stiftelsen frykter også at man lovteknisk ikke klarer å fange opp de tilfellene hvor felles foreldreansvar ikke er til barnets beste, herunder ved vold og overgrep.

Barnets beste er at de fedrene som ønsker delt foreldreansvar og som er egnet til det, ber retten om å få det. Høringsnotatet viser at det er få saker om foreldreansvar og at far får relativt lett tilgang på foreldreansvar dersom han anlegger sak.

Om departementet skulle innføre en slik bestemmelse, mener Stiftelsen at det er klart at sperret adresse i seg selv må anses som grunnlag for at det ikke skal være felles foreldreansvar. I saker om vold og seksuelle overgrep, enten mot bostedforelder eller barna, vil felles foreldreansvar være en utfordring. Spesielt kan dette tilspisse seg i saker hvor samværsforelder er ilagt besøksforbud, og dialog ikke kan finne sted. I forhold til saker om vold og seksuelle overgrep, opplever stiftelsen også stor frustrasjon fra bostedsforelder om at samværsforelder med foreldreansvar nekter å samtykke til henvisning til blant annet BUP, noe som vanskeliggjør hjelp av barnet.

2. To alternative forslag til barnets flytting

Stiftelsen støtter ikke forslaget om at begge foreldre må samtykke til flytting innlands, selv om vi har forståelse for at dette oppleves som svært urimelig for samværsforelder i visse tilfeller. Stiftelsen støtter derfor alternativ 1 med en videreføring av gjeldende rett og ser en meglingsplikt som mindre inngripende.

En bør samtidig være obs på maktforholdet mellom partene, og at separat megling kan være nødvendig. I saker hvor vold og overgrep er sannsynliggjort, bør megling kunne fravikes da dette kan begrense muligheten til å beskytte seg selv og barnet fra voldsutøver.

En ordning hvor begge må samtykke til flytting fremstår som rimeligst for samværsforelder, men vil legge urimelige bånd på bostedsforelder samt ikke nødvendigvis være til barnets beste. I redegjørelsen for alternativ 2 savner Stiftelsen hensynet til barnet, og vi mener at hensynet til at barnet skal slippe vedvarende konflikt mellom foreldrene grunnet flyttenekt skal gå foran hensynet til en flytteregel som legitimerer samværsavtaler i større grad. I saker med vold og overgrep, vil et flytteforbud kunne få alvorlige følger for muligheten til å beskytte barnet.

Tallene som oppgis viser at langt flere fedre har mye samvær enn lite, og at mange fedre som bor langt borte fra barna og har lite samvær med barnet i det daglige, ofte har samvær med barna i ferier. Stiftelsen tror at en endring vil kunne medføre større konflikt mellom foreldrene og dermed flere saker for retten, og ikke nødvendigvis medføre mer samvær for samværsforelder.

Det fremgår av rapporten at det er like stor sjansen for at samværsforelder flytter som at bostedsforelder gjør det. En endring vil i praksis innebære et flytteforbud for bostedsforelder mens samværsforelder kan flytte som han/hun selv vil, uten hensyn til den andre parten og vanskeliggjørelse av samvær.

3. To alternative forslag om delt bosted

Stiftelsen ønsker ikke delt bosted som hovedregel, men at man viderefører gjeldende rett om at det ikke gis føring for valg av bosted. Det er kun 1 av 4 som velger delt bosted, og det bør være et likestilt alternativ i loven. Delt bosted bør kun nyttes når partene er enige om det, da dette viser at de kan samarbeide godt og dermed avtale delt bosted frivillig. Det vises til at samarbeidet mellom foreldrene fungerer bedre når de har delt bosted, men det fordrer at foreldrene samarbeider godt i utgangspunktet og at de derfor grunnet godt samarbeid har avtalt delt bosted.

Ved valg av alternativ 2, vil man lovteknisk få en utfordring da det blir mange faktorer som skal ligge til grunn for at hovedregel om delt bosted kommer til anvendelse. Ordningen vil også slå spesielt uheldig ut ved konfliktfylt foreldrekontakt.

4. Tiltak mot samværshindring

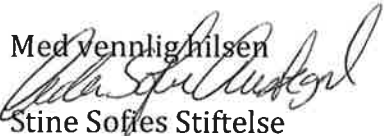
Det er viktig at samværsavtaler overholdes i saker hvor dette er til det beste for barnet, og stiftelsen forstår at et tvangsmiddel kan ha forebyggende effekt samt stanse ytterligere hindringer. Det er viktig at sanksjonene ikke rammer barnet. Stiftelsen ser

det kan være positivt med en ordning med samtaler og mekling i saker om tvangsfullbyrdelse. Tvangsbøter vil kunne være mer konfliktskapende, og det er derfor hensiktsmessig at man prøver å dempe denne gjennom mekling og samtaler.

Stiftelsen mener det er viktig å tydeliggjøre unntaket om umulighet, slik at foreldre som beskytter barna mot vold og overgrep eller respekterer at barnet virkelig ikke ønsker samvær, ikke blir ilagt tvangsbot for dette. Stiftelsen er positive til at det tydeliggjøres at det kan oppnevnes sakkyndig for å vurdere saken og uttale seg i saker med vold og overgrep. Stiftelsen støtter også at tvangsgjennomføring ikke skal skje mot barnets vilje der barnet har nådd en slik alder og modenhet at barnets vilje skal tas hensyn til, med mindre retten finner det nødvendig av hensyn til barnets beste.

Departementet har sendt på høring forslag om tilbakeholdelse av barnebidrag da barnebidraget kan øke ved samværshindring da det ikke lenger foreligger samværsutgifter. Stiftelsen har forståelse for at dette fremstår som svært urimelig for samværsforelderen. Departementet ønsker at det velges en ordning, dvs enten styrke tvangsbotordningen eller innføre ny ordning med tilbakeholdelse av barnebidrag. Stiftelsen mener man da bør styrke dagens ordning med tvangsbot.

Med vennlig hilsen

Stine Sofies Stiftelse
Ada Sofie Austegard
Leder
Stine Sofies Stiftelse

Mari Jensen
Jurist
Stine Sofies Stiftelse